

KONTRIBUSI NGO-NGO WANITA ISLAM DALAM ISU-ISU KEWANITAAN DI MALAYSIA

*Muhammad Adam Abd. Azid**

*Najah Nadiah Amran**, Rahim Kamarul Zaman****

*Khairulnazrin Nasir*****

ABSTRAK

Isu-isu kewanitaan semakin mendapat perhatian pelbagai pihak di Malaysia. Selain pihak kerajaan, pihak NGO wanita juga turut terlibat secara aktif dalam mengetengahkan isu-isu kewanitaan. Antaranya adalah NGO-NGO wanita Islam yang turut sama merangka program untuk memperkasakan wanita serta menyuarakan tuntutan bagi memelihara kebajikan dan hak-hak wanita. Oleh yang demikian, kajian bertujuan untuk meneliti keberadaan NGO-NGO wanita Islam di Malaysia serta penglibatan mereka terhadap isu-isu kewanitaan. Kajian ini mengaplikasikan kaedah kualitatif melalui kajian kepustakaan. Hasil kajian mendapati, terdapat terdapat 6 isu utama berkaitan wanita yang difokuskan oleh NGO wanita Islam iaitu isu pemerkasaan wanita, hak-hak wanita, kebajikan wanita,

* Pusat Kajian al-Quran dan al-Sunnah, Fakulti Pengajian Islam, Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM), Bangi, Selangor.
Email: adamsaifulislam@gmail.com.

** Pusat Kajian al-Quran dan al-Sunnah, Fakulti Pengajian Islam, Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM), Bangi, Selangor.
Email: najah@ukm.edu.my.

*** Jabatan Akidah dan Pemikiran Islam, Akademi Pengajian Islam, Universiti Malaya, Kuala Lumpur. Email: abdulrahimkz51@gmail.com.

**** Jabatan Usuluddin, Kolej Islam Antarabangsa Sultan Ismail Petra (KIAS), Kota Bharu, Kelantan. Email: khairulnazrin19@gmail.com.

kepimpinan wanita, keagamaan wanita dan pendidikan wanita. Tambahan pula, sebahagian besar NGO-NGO wanita Islam mensasarkan golongan wanita secara umum tanpa membezakan antara tahap umur, status sosial dan status perkahwinan, bahkan termasuk status agama. Kesimpulannya, beberapa cadangan telah diketengahkan bagi memperkasakan kontribusi NGO wanita Islam di Malaysia seperti menjuarai isu-isu gender, penguasaan media baru, keperluan kepada latihan dan bimbingan, mewujudkan permaufakatan nasional dan sokongan kewangan.

Kata Kunci: *Non-Governmental Organisation*, pemeraksanaan wanita, hak-hak wanita, wanita Islam

PENGENALAN

Non-Governmental Organisation (NGO) atau Pertubuhan/Badan Bukan Kerajaan merupakan antara entiti yang penting dalam sesebuah negara. Pertubuhan ini pada peringkat awalnya lebih memfokuskan kepada arena kebajikan dan sosial, kini turut memainkan peranan penting di arena politik dan mempengaruhi dasar kerajaan di kebanyakan negara (Makmor & Robi, 2007). Peranan yang ketara turut dimainkan oleh NGO dalam pelbagai aspek seperti politik, demokrasi, urustadbir, hak asasi manusia dan lain-lain lagi (Mazlan & Makmor, 2017).

Di Malaysia khususnya, NGO mula aktif sejak sebelum kemerdekaan lagi. Hal ini bermula dengan penubuhan beberapa persatuan di Tanah Melayu sejurus selepas penubuhan Negeri-Negeri Selat pada tahun 1826 tetapi dipelopori oleh kaum imigran khususnya kaum Cina (Makmor & Robi, 2007). Pada awal abad ke-20, pertubuhan yang dipelopori oleh kaum Melayu mula menampakkan perkembangan. Hal ini didorong oleh kesedaran kaum Melayu terhadap kemunduran mereka dalam sektor ekonomi dan pendidikan Antara perintis kepada pertubuhan yang

mewakili kepentingan Melayu adalah Kesatuan Melayu Singapura 1926 (Makmor & Robi, 2007). Selepas merdeka, NGO-NGO di Malaysia yang sebelumnya bersifat perkauman dan eksklusif telah semakin aktif melibatkan diri dalam kempen untuk mempengaruhi dasar kerajaan dan memantau pelaksanaannya (Makmor & Robi, 2007).

NGO wanita Islam juga merupakan antara NGO yang turut tidak ketinggalan untuk terlibat dalam arena aktivisme di Malaysia. NGO wanita Islam terlibat secara aktif dalam aktiviti kebajikan dan mempengaruhi polisi kerajaan terutama melibatkan hal ehwal wanita. Fokus utama mereka adalah memperjuangkan kebajikan dan hak kaum wanita yang selari dengan Syariat Islam. Namun, keberadaan dan sumbangan mereka kurang diperbincangkan kerana dibayangi oleh gerakan feminis tajaan Barat yang lebih menonjol dan mendapat perhatian rentetan daripada kontroversi yang ditimbulkan berkaitan budaya dan agama Islam.

Oleh yang demikian, kajian ini dilakukan untuk mengkaji keberadaan dan penglibatan NGO wanita Islam di Malaysia terutama melibatkan isu-isu kewanitaan. Hal ini bagi mengetengahkan sumbangan NGO wanita Islam terhadap kaum wanita serta meneliti aspek-aspek yang perlu ditambah baik bagi memperkasakan peranan NGO wanita Islam di Malaysia.

METODOLOGI DAN SKOP KAJIAN

Kajian ini mengaplikasikan kaedah kualitatif melalui kajian kepustakaan yang melibatkan analisis terhadap sumber-sumber rujukan berkaitan kajian. Sejumlah 13 NGO wanita Islam telah dipilih sebagai sampel bagi kajian ini. Kriteria pemilihan sampel yang mewakili "NGO wanita Islam" adalah dengan melihat kepada; (i) Syarat keahlian khusus hanya kepada golongan wanita Islam sahaja atau keahliannya lelaki dan wanita tetapi mempunyai

bahagian/cawangan khusus bagi wanita; (ii) Prinsip, matlamat dan aktiviti yang tidak bertentangan dengan Syariat Islam; (iii) Keaktifan di lapangan dan media. NGO-NGO tersebut adalah:

Jadual 1.0: Senarai NGO-NGO Wanita Islam
yang Menjadi Sampel Kajian

No	Nama	Singkatan	Tarikh Ditubuhkan	Media Rasmi
1	Pertubuhan Tindakan Wanita Islam	PERTIWI	17 November 1967	Laman Web: https://pertiwi.org.my/ Facebook: PERTIWI Soup Kitchen
2	Pertubuhan Kebajikan Ihsan Wanita Islam	PERKIWISA	Tiada maklumat	Laman Web: https://perkiwisa.org/ Facebook: Pertubuhan Kebajikan Ihsan Wanita Islam
3	Persatuan Wanita Islam Prihatin	PWIP	29 April 2018	Facebook: Persatuan Wanita Islam Prihatin
4	Pertubuhan MyHawa Malaysia	MyHawa	Tiada Maklumat	Facebook: Myhawa Malaysia
5	Pertubuhan Nisa' Malaysia	NISA'	11 Januari 2010	Laman Web: https://www.nisamalaysia.org/ Facebook: Nisa' Malaysia
6	Wanita Pertubuhan Kebajikan Islam Malaysia	Wanita PERKIM	1980	Laman Web: https://www.perkim.net.my/latar-belakang-wanita/ Facebook: Wanita PERKIM Kebangsaan
7	HELWA Angkatan Belia Islam Malaysia	HELWA ABIM Malaysia	6 Ogos 1971	Laman Web: http://www.abim.org.my/ Facebook: HELWA ABIM Malaysia

Kontribusi NGO-NGO Wanita Islam dalam Isu-Isu Kewanitaan di Malaysia

8	Wanita Pertubuhan IKRAM Malaysia	Wanita IKRAM Malaysia	22 Oktober 2009	Laman Web: http://wanita.ikram.org.my/ Facebook: Wanita IKRAM Malaysia
9	Biro HALUANITA Pertubuhan Himpunan Lepas Institusi Pendidikan Malaysia (HALUAN)	HALUANITA	1988	Laman Web: http://www.haluan.org.my/v3/index.php/bersama-haluanita/ Facebook: Haluanita
10	Wanita Ikatan Muslimin Malaysia (ISMA)	Wanita ISMA	1997	Laman Web: wanitaisma.net Facebook: Wanita ISMA
11	International Muslim Women's Union/Pertubuhan Wanita Islam Antarabangsa	IMWU	31 Julai 1996	Laman Web: http://imwumalaysia.org/v1/index.php Facebook: IMWU Malaysia
12	Persatuan Persaudaraan Muslimah Malaysia	SALIMAH	Tiada Maklumat	Laman Web: https://www.salimahmalaysia.org/ Facebook: Salimah: Persatuan Persaudaraan Muslimah Malaysia
13	International Women's Alliance for Family Institution and Quality Education	WAFIQ	Tiada Maklumat	Laman Web: http://wafiq.my/ Facebook: WAFIQ

Selain itu, ingin dijelaskan di sini juga bahawa data-data yang diperolehi berkaitan NGO-NGO wanita Islam di atas adalah dengan merujuk kepada media rasmi NGO-NGO wanita Islam tersebut sama ada laman web atau facebook rasmi mereka.

DEFINISI NGO WANITA ISLAM

Walaupun terma “NGO wanita Islam” telah digunakan dalam beberapa kajian terdahulu, namun, masih belum ada definisi yang konkrit yang boleh diguna pakai bagi merujuk kepada terma “NGO wanita Islam”. Justeru, amat penting untuk diperjelaskan terma “NGO wanita Islam” yang dimaksudkan dalam kajian ini. Bagi menjelaskan maksud terma “NGO wanita Islam”, terlebih dahulu perlu diperjelaskan maksud bagi terma “NGO Islam”. Hal ini kerana, kedua-duanya mempunyai persamaan. Perbezaannya hanyalah, NGO wanita Islam memfokuskan keahliannya hanya kepada wanita sahaja.

Terma “NGO Islam” adalah gabungan dua perkataan iaitu NGO dan Islam. NGO adalah singkatan daripada perkataan *Non-Governmental Organisation* atau terjemahannya adalah Pertubuhan Bukan Kerajaan (Joyce M. Hawkins, 2017). NGO adalah organisasi yang bertindak secara sukarela, tidak bermotifkan keuntungan atau tujuan politik (Azyyati *et. al.*, 2014). Manakala, Islam pula merujuk kepada agama yang disampaikan oleh Nabi Muhammad SAW (Osman Hamzah *et. al.*, 2001). Abdul Karim Zaidan (2002) pula mendefinisikan Islam sebagai ketundukan, penyerahan diri dan kepatuhan kepada Allah SWT.

Terdapat pelbagai definisi dalam kalangan pengaji berkaitan istilah “NGO Islam”. Antaranya, menurut Farahwahida & Norshiela (2009) NGO Islam adalah organisasi yang ditubuhkan bagi mengislahkan masyarakat ke arah membina kehidupan yang lebih baik berteraskan ajaran Islam yang suci. Manakala, Mohammad Redzuan & Amin (2012) pula menyatakan NGO Islam adalah NGO yang menjadikan Islam sebagai tunjang dan matlamat utama organisasi mereka.

Berdasarkan definisi di atas, dapat disimpulkan bahawa NGO Islam adalah NGO yang mempunyai ciri berikut:

- i. Pertubuhan yang bersifat sukarela, tidak bermotifkan keuntungan dan tidak bertujuan politik
- ii. Pertubuhan yang menjadikan Islam sebagai dasar dan matlamat organisasi
- iii. Prinsip, matlamat dan aktiviti pertubuhan yang tidak bertentangan dengan Syariat Islam

Oleh yang demikian, NGO wanita Islam bukan semata-mata NGO yang keahliannya hanya khusus kepada golongan wanita Islam sahaja atau keahliannya lelaki dan wanita tetapi mempunyai bahagian/cawangan khusus bagi wanita, tetapi NGO-NGO wanita yang melengkapi ciri-ciri NGO Islam di atas.

NGO WANITA ISLAM DAN KEBERADAANNYA DI MALAYSIA

Awal Pertumbuhan dan Perkembangan

Keberadaan NGO wanita Islam di Malaysia telah bermula sejak zaman prapenjajahan Jepun lagi. Hal ini dibuktikan dengan kewujudan beberapa pertubuhan yang dipelopori oleh wanita Melayu. Umum mengetahui bahawa bangsa Melayu dan agama Islam adalah sesuatu yang tidak boleh dipisahkan sehingga Islam dijadikan sebagai salah satu edentiti bagi bangsa Melayu (Wan Nor Wan Daud, 2007).

Antaranya adalah, Persekutuan Guru-Guru Perempuan Johor (PGPJ) atau kemudiannya lebih popular dengan nama *Malay Women Teacher's Union (MWTU)* yang ditubuhkan pada tahun 1929 di Johor dan dipimpin oleh Zainun bte Munshi Sulaiman. Penubuhannya adalah hasil daripada kesedaran terhadap keterciciran kanak-kanak, khususnya kanak-kanak perempuan Melayu dalam pendidikan formal. *MWTU* boleh dikatakan sebagai

NGO wanita Melayu pertama yang bersifat dinamik kegiatannya (Makmor, 2006).

Pertubuhan ini menjadikan ceramah dan penulisan jurnal sebagai wadah bagi menyedarkan masyarakat tentang kepentingan pendidikan formal kepada wanita dan kanak-kanak Melayu. Selain pendidikan, aspek-aspek moral, agama, hak, tanggungjawab, kekeluargaan dan kesihatan juga turut diketengahkan oleh mereka melalui ceramah dan penulisan jurnal (Makmor, 2006). Kempen-kempen yang dijalankan oleh *MWTU* telah menampakkan perkembangan positif apabila berlaku peningkatan ibubapa Melayu menghantar anak-anak perempuan mereka ke sekolah dalam tahun 1930-an (Makmor, 2006).

Selain itu, NGO wanita Melayu Islam juga turut memainkan peranan penting dalam menuntut kemerdekaan negara. Antaranya adalah pertubuhan Kaum Ibu. Pertubuhan diasaskan oleh Halimahton Abdul Majid pada Mac 1946 yang dikenali dengan Kaum Ibu Rembau, Negeri Sembilan. Rentetan daripada penubuhannya, turut ditubuhkan pertubuhan-pertubuhan Kaum Ibu yang lain di bandar-bandar utama di Semenanjung Tanah Melayu seperti di Taiping, Kuantan, Melaka, Kuala Krai dan lain-lain lagi (Makmor, 2006). Matlamat pertubuhan-pertubuhan Kaum Ibu ini adalah hampir sama iaitu:

- i. Meningkatkan status wanita dalam masyarakat.
- ii. Menubuhkan kelas-kelas agama untuk meningkatkan perpaduan, kecintaan kepada tanah air dan patriotisme.
- iii. Meningkatkan kadar celik huruf di kalangan wanita.
- iv. Menentang penubuhan *Malayan Union*.

Pada September 1949, sebahagian besar daripada pertubuhan-pertubuhan Kaum Ibu ini kemudiannya telah membentuk pakatan bersama-sama Kaum Ibu *UMNO* bagi meningkatkan status orang-

orang Melayu dan menuntut kemerdekaan Tanah Melayu (Makmor, 2006).

Manakala, NGO terawal yang secara khusus dinamakan dengan “wanita Islam” adalah *Muslim Women’s Welfare Association* (MWWA) yang ditubuhkan pada Oktober 1947 oleh Zahara Mohamed Noor. Tujuan utama penubuhannya adalah untuk mengetengahkan isu-isu berkaitan dengan amalan diskriminasi terhadap wanita seperti ketidaksamaan hak antara wanita dan lelaki, pengabaian terhadap golongan ibu tunggal, kahwin paksa dalam sebagainya (Makmor, 2006).

Kemudian, selepas kemerdekaan negara, bilangan NGO-NGO yang khusus kepada wanita Islam semakin bertambah. Antaranya Lembaga Kebajikan Perempuan Islam Malaysia (LKPIM). NGO ini diasaskan oleh Tunku Puan Besar Khursiah (bekas Raja Permaisuri Agung yang pertama) pada Mei 1961 bersama-sama dengan beberapa orang tokoh dan aktivis wanita Melayu yang lain yang bertujuan untuk menyediakan saluran kepada golongan wanita Islam membincangkan masalah mereka, membantu golongan yang kurang bernasib baik dan menyediakan khidmat sokongan kepada pelajar-pelajar dan pekerja perempuan luar bandar yang berpindah ke bandar (Makmor, 2006). Selain melibatkan diri dalam aktiviti kebajikan, LKPIM juga turut melobi kerajaan bagi meminda dan memperketatkan undang-undang tentang perkahwinan dan perceraian bagi orang-orang Islam serta meningkatkan peluang pendidikan bagi wanita-wanita Melayu (Makmor, 2006)

Selain itu, bagi memperjuangkan status sosial dan ekonomi wanita Melayu melalui pendidikan, beberapa orang aktivis wanita Islam seperti Aishah Ghani, Azah Aziz, Zakiah Hanum, Zaleha Jalil dan lain-lain lagi telah mengambil inisiatif untuk menubuhkan Persatuan Tindakan Wanita Islam (PERTIWI) pada tahun 1967. Selain menganjurkan seminar dan menghasilkan bahan-bahan penerbitan bagi mengetengahkan idea mereka, PERTIWI juga juga

turut aktif menyedarkan kaum wanita Islam tentang hak-hak mereka dalam undang-undang keluarga Islam (Makmor, 2006).

Selain daripada itu, NGO wanita Islam juga turut menganggotai gabungan NGO-NGO wanita di Malaysia seperti *National Council of Women's Organizations (NCWO)* dan telah memberikan sumbangan yang signifikan kepada pemerkasaan wanita di Malaysia (Makmor, 2006). Selain itu, NGO wanita Islam (antaranya Wanita Jemaah Islah Malaysia) juga turut melibatkan diri dalam merangka dokumen *Women's Agenda for Change (WAC)* bersama-sama dengan NGO-NGO wanita di Malaysia yang lain pada tahun 1990. WAC mempunyai 11 perkara utama, antaranya adalah wanita dan pembangunan; wanita, agama dan budaya; wanita dan undang-undang; wanita dan penyertaan demikrasi dan lain-lain lagi (Makmor, 2006).

Sehingga kini, bilangan NGO wanita Islam terus bertambah seiring dengan perkembangan kesedaran imansipasi wanita dalam kalangan wanita Islam. NGO-NGO wanita Islam tersebut bergiat sama ada dalam mempengaruhi polisi kerajaan atau dalam arena kebajikan. Namun, tidak terdapat data rasmi yang menyebutkan tentang bilangan NGO wanita Islam di Malaysia. Sebahagian daripadanya telah dipilih dan disebutkan dalam kajian ini.

Kesimpulannya, perkembangan NGO wanita Islam di Malaysia membuktikan bahawa kesedaran wanita Islam terhadap emansipasi wanita telah berlaku sebelum kemasukan pengaruh feminisme Barat ke Malaysia. Sumbangan yang signifikan telah dicapai oleh NGO wanita Islam dalam memperjuangkan hak dan kebajikan wanita di Malaysia. Walaupun kemasukan pengaruh feminisme Barat sekitar tahun 1980-an turut merancakkan lagi agenda emansipasi wanita di Malaysia, tetapi pada masa yang sama turut menimbulkan konflik antara NGO wanita Islam dengan NGO wanita yang mempromosikan ideologi feminisme Barat lantaran ideologi-ideologi feminisme yang bercanggah dengan ajaran Islam.

Kategori-Kategori NGO Wanita Islam di Malaysia

a) Keahlian NGO Wanita Islam

Dari aspek keahlian, NGO wanita Islam dapat dikelaskan kepada dua kategori (Nik Safiah, 1990):

- i. NGO yang ahli-ahlinya terdiri daripada Wanita Islam sahaja
- ii. NGO yang ahli-ahlinya terdiri daripada wanita dan juga lelaki tetapi terdapat cawangan, bahagian atau sayap khusus bagi wanita

Justeru, jadual di bawah adalah pembahagian sampel kajian ini mengikut jenis keahlian bagi NGO wanita Islam:

Jadual 2.0: Kategori NGO Wanita Islam
Berdasarkan Jenis Keahlian

Ahli-Ahlinya Terdiri daripada Wanita Islam sahaja	Ahli-Ahlinya Terdiri daripada Wanita dan Lelaki Tetapi Terdapat Cawangan, Bahagian atau Sayap Khusus Bagi Wanita
PERTIWI PWIP PERKIWISA MyHawa NISA' IMWU SALIMAH WAFIQ	Wanita PERKIM HELWA ABIM Malaysia Wanita IKRAM Malaysia HALUANITA Wanita ISMA

b) Bentuk NGO Wanita Islam

Secara umumnya, NGO dibahagikan kepada dua bentuk. Pembahagian ini adalah dengan melihat kepada kegiatan-kegiatan yang dianjurkan oleh NGO tersebut iaitu *operational* dan *campaigning NGOs* (Willets, 2002). *Operational NGOs* adalah pertubuhan yang aktiviti utamanya adakah menjalankan projek-projek pembangunan bagi kumpulan-kumpulan sasarannya atau secara mudahnya kegiatan-kegiatan kebajikan. Manakala, *campaigning NGOs* pula merujuk kepada pertubuhan yang aktiviti-aktiviti utamanya ialah mempengaruhi proses penggubalan polisi di sesebuah negara atau secara mudahnya kegiatan-kegiatan melobi (Willets, 2002).

Justeru, berdasarkan pembagian tersebut, berikut adalah pembahagian sampel kajian berdasarkan kegiatan-kegiatan yang dianjurkan oleh NGO-NGO tersebut. Pembahagian ini adalah berdasarkan fokus utama NGO-NGO tersebut tanpa menafikan sesetengah daripadanya juga terlibat dengan kegiatan-kegiatan selain fokus utamanya sama ada bersifat *operational* atau *campaigning*:

Jadual 3.0: Kategori NGO wanita Islam
Berdasarkan Kegiatan yang Dijalankan

Kebajikan (<i>Operational NGOs</i>)	Kempen (<i>campaigning NGOs</i>)
1. PWIP 2. PERKIWISA 3. MyHawa 4. NISA' 5. SALIMAH 6. Wanita PERKIM 7. HELWA ABIM Malaysia 8. HALUANITA	1. PERTIWI 2. WAFIQ 3. Wanita IKRAM Malaysia 4. Wanita ISMA 5. IMWU

KONTRIBUSI NGO WANITA ISLAM DALAM ISU-ISU KEWANITAAN DI MALAYSIA

Kategori-Kategori Wanita yang Disasarkan

Golongan wanita yang menjadi sasaran NGO-NGO wanita Islam adalah berbeza-beza berdasarkan aspek yang difokuskan. Secara umumnya, aspek-aspek tersebut boleh dibahagikan kepada 3 iaitu umur, status perkahwinan atau status sosial. Tidak dinafikan, terdapat NGO-NGO wanita Islam yang memfokuskan kepada golongan wanita secara umum tanpa mengambil kira aspek-aspek yang ada pada golongan wanita termasuk status agama mereka sama ada Islam atau tidak.

Jadual 4.0: Kategori-Kategori Wanita yang Disasarkan oleh NGO-NGO Wanita Islam

No	NGO Wanita Islam	Tahap Umur	Status Sosial	Status Perkahwinan
1	PERTIWI	Umum	Umum	Umum
2	PERKIWISA	Umum	Umum	Umum
3	PWIP	Umum	Asnaf	Ibu Tunggal
4	MyHawa	Umum	Umum	Umum
5	NISA'	Belia	Umum	Umum
6	Wanita PERKIM	Umum	Mualaf	Umum
7	HELWA ABIM Malaysia	Umum	Umum	Umum
8	Wanita IKRAM Malaysia	Umum	Umum	Umum

9	HALUANITA	Umum	Umum	Umum
10	Wanita ISMA	Belia	Umum	Umum
11	IMWU	Umum	Umum	Umum
12	SALIMAH	Umum	Umum	Umum
13	WAFIQ	Umum	Umum	Umum

Berdasarkan jadual di atas, sebahagian besar NGO-NGO wanita Islam mensasarkan golongan wanita secara umum tanpa membezakan antara tahap umur, status sosial dan status perkahwinan. Manakala, sebahagian NGO wanita Islam memfokuskan kepada tahap umur tertentu seperti golongan wanita belia, status sosial tertentu seperti golongan wanita asnaf dan mualaf atau status perkahwinan tertentu seperti golongan ibu tunggal.

Selain itu, terdapat juga NGO-NGO wanita Islam yang bukan hanya memfokuskan kepada golongan wanita sahaja, bahkan meluaskan skop sasaran mereka kepada golongan-golongan yang lain.

Jadual 5.0: Golongan Lain dan Status Agama
Bagi Sasaran NGO Wanita Islam

No	NGO Wanita Islam	Golongan Lain yang Menjadi Sasaran	Status Agama Golongan Sasaran
1	PERTIWI	Kanak-Kanak, asnaf dan gelandangan	Islam dan Bukan Islam
2	PERKIWISA	Kelaurga & masyarakat	Islam sahaja

3	PWIP	Anak yatim, OKU, asnaf, pelajar, gelandangan & institusi Islam	Islam dan Bukan Islam
4	MyHawa	Umum	Islam dan Bukan Islam
5	NISA'	-	Islam sahaja
6	Wanita PERKIM	Umum	Islam dan Bukan Islam
7	HELWA ABIM Malaysia	Umum	Islam dan Bukan Islam
8	Wanita IKRAM Malaysia	Keluarga & Kanak-Kanak	Islam dan Bukan Islam
9	HALUANITA	Kanak-kanak	Islam sahaja
10	Wanita ISMA	-	Islam sahaja
11	IMWU	-	Islam sahaja
12	SALIMAH	-	Islam sahaja
13	WAFIQ	-	Islam dan Bukan Islam

Berdasarkan jadual di atas, selain memfokuskan kepada golongan wanita, NGO wanita Islam juga turut memberi perhatian kepada golongan yang lain seperti kanak-kanak, OKU, anak yatim, asnaf, gelandangan dan lain-lain lagi, bahkan sebahagian daripadanya mensasarkan kepada semua golongan secara umum yang memerlukan khidmat daripada mereka. Selain itu, aspek positif yang wujud pada NGO-NGO wanita Islam ini juga adalah

sebahagian daripada mereka tidak hanya memberi khidmat kepada golongan beragama Islam sahaja, malah golongan bukan Islam juga turut memperoleh manfaat daripada servis yang disediakan oleh mereka.

Isu-Isu Kewanitaan yang Difokuskan

Secara umumnya, terdapat pelbagai isu-isu kewanitaan yang menjadi fokus kepada NGO-NGO wanita Islam. Berikut adalah isu-isu utama yang difokuskan oleh setiap NGO-NGO wanita Islam:

Jadual 6.0: Isu-Isu Kewanitaan yang Difokuskan
oleh NGO-NGO Wanita Islam

No	NGO Wanita Islam	Isu-Isu Kewanitaan yang Difokuskan
1	PERTIWI	i. Pemerksaan wanita ii. Hak-hak wanita iii. Pendidikan
2	PERKIWISA	i. Pemerksaan wanita
3	PWIP	i. Kebajikan
4	MyHawa	i. Keagamaan
5	NISA'	i. Keagamaan ii. Kebajikan iii. Hak-hak wanita
6	Wanita PERKIM	i. Keagamaan ii. Kebajikan
7	HELWA ABIM Malaysia	i. Pemerksaan wanita ii. Hak-hak wanita iii. Keagamaan iv. Kepimpinan

8	Wanita IKRAM Malaysia	i. Hak-hak wanita ii. Keagamaan iii. Kepimpinan
9	HALUANITA	i. Pemeraksanaan Wanita ii. Kepimpinan iii. Kebajikan
10	Wanita ISMA	i. Kepimpinan
11	IMWU	i. Pemeraksanaan Wanita ii. Hak-hak wanita
12	SALIMAH	i. Pemeraksanaan wanita ii. Keagamaan iii. Pendidikan
13	WAFIQ	i. Pemeraksanaan wanita ii. Hak-hak wanita

Berdasarkan jadual di atas, terdapat 6 isu utama berkaitan wanita yang difokuskan oleh NGO wanita Islam iaitu isu pemeraksanaan wanita, hak-hak wanita, kebajikan wanita, kepimpinan wanita, keagamaan wanita dan pendidikan wanita. Daripada isu-isu kewanitaan tersebut, isu pemeraksanaan wanita, hak-hak wanita, keagamaan dan kebajikan merupakan antara isu yang menjadi fokus bagi kebanyakan NGO wanita Islam.

Pendekatan-Pendekatan yang Digunakan

Setiap NGO-NGO wanita Islam mempunyai pendekatan-pendekatan tersendiri bagi melaksanakan matlamat mereka. Berikut adalah pendekatan-pendekatan yang diambil oleh setiap NGO-NGO wanita Islam bagi mengetengahkan dan memperjuangkan isu-isu kewanitaan:

Jadual 7.0: Pendekatan Mengetengahkan dan Memperjuangkan Isu-Isu Kewanitaan

No	NGO Wanita Islam	Pendekatan dalam Mengetengahkan dan Memperjuangkan Isu-Isu Kewanitaan
1	PERTIWI	Kempen Aktiviti kebajikan
2	PERKIWISA	Aktiviti kebajikan Motivasi
3	PWIP	Pendidikan Latihan kemahiran Aktiviti kebajikan
4	MyHawa	Aktiviti dakwah Aktiviti keilmuan dan keagamaan Wacana & dialog
5	NISA'	Program pembangunan insan Aktiviti kebajikan Aktiviti keilmuan dan keagamaan Latihan kepimpinan Wacana & dialog
6	Wanita PERKIM	Aktiviti keagamaan Aktiviti kebajikan
7	HELWA ABIM Malaysia	Kempen Aktiviti keilmuan dan keagamaan Latihan kepimpinan Wacana & dialog
8	Wanita IKRAM Malaysia	Kempen Latihan kepimpinan Wacana & dialog

9	HALUANITA	Latihan kepimpinan Wacana & dialog
10	Wanita ISMA	Latihan kepimpinan Wacana & dialog
11	IMWU	Kolaborasi Aktiviti keilmuan dan keagamaan Penyelidikan
12	SALIMAH	Kempen Seminar & kursus Aktiviti kebajikan Aktiviti keilmuan dan keagamaan
13	WAFIQ	Seminar Penyelidikan Wacana & Dialog Penerbitan Kempen Latihan

Berdasarkan jadual di atas, pelbagai pendekatan yang diguna pakai oleh NGO-NGO wanita Islam dalam rangka menentengahkan dan memperjuangkan isu-isu kewanitaan di Malaysia. Aktiviti seperti aktiviti kebajikan, aktiviti keilmuan dan keagamaan, kempen serta wacana dan dialog merupakan pendekatan yang menjadi pilihan bagi kebanyakan daripada NGO wanita Islam tersebut. Situasi terkini menunjukkan pendekatan wacana dan dialog menjadi pilihan utama bagi NGO-NGO wanita Islam berikutan pandemik COVID-19 yang sedang melanda negara dan dunia. Selain itu, jadual juga menunjukkan bahawa kebanyakan NGO wanita Islam bersifat fleksibel dalam aktiviti-aktiviti yang dilaksanakan oleh mereka tanpa terikat dengan kategori NGO mereka sama ada *operational* atau *campaigning*.

KE ARAH MEMPERKASAKAN PERANAN NGO-NGO WANITA ISLAM DI MALAYSIA

NGO Wanita Islam dan Isu-Isu Gender

NGO-NGO wanita yang mendokong ideologi feminisme Barat dan Islam liberal sentiasa menimbulkan kontroversi dalam kalangan masyarakat Islam di Malaysia. Hal ini disebabkan terdapat tuntutan mereka yang bertentangan dengan syariat Islam (Mohd Fairuz, 2015). Isu kesetaraan dan kesaksamaan gender merupakan agenda utama yang diperjuangkan oleh mereka. Mereka menuntut persamaan hak antara lelaki dan wanita dalam semua aspek (Baterah & Che Zarrina, 2006).

Selain itu, mereka juga dengan beraninya turut mengkritik perundangan Islam yang didakwa mendiskriminasi golongan wanita. Sebuah NGO wanita iaitu Sister in Islam contohnya mendakwa tafsiran al-Quran oleh para ulama mempunyai unsur-unsur bias gender dan merendahkan martabat golongan wanita (Muhammad Nur, 2007).

Selain daripada itu, mereka juga menuntut untuk mengharamkan poligami, ijab dan qabul juga boleh dilakukan oleh wanita, mengkritik hukum iddah dan hukum faraid (Muhammad Ariffin, 2017). Mereka juga menyatakan bahawa al-Quran tidak pernah mewajibkan wanita untuk memakai tudung dan ia adalah pilihan peribadi seseorang (Boo, 2015). Tambahan pula, mereka juga menuntut masyarakat dan kerajaan supaya mengiktiraf wanita yang menjadi pekerja seks sebagaimana yang dilaungkan ketika perarakan bersempena dengan sambutan Hari Wanita Sedunia (Parti Sosialis Malaysia, 2019).

Situasi ini menunjukkan kontribusi secara serius oleh NGO-NGO wanita Islam amat ditagih bagi menangani penyebaran ideologi yang salah ini serta membersihkan syariat Islam daripada tuduhan-tuduhan yang tidak berasas. Setakat kini, hanya beberapa

NGO wanita Islam sahaja yang terlibat secara aktif dalam perkara ini antaranya Wanita ISMA dan WAFIQ. Justeru, peranan NGO-NGO wanita juga penting dalam mengetengahkan isu-isu gender yang bertepatan dengan syariat Islam kepada masyarakat. Hal ini bagi memberi kefahaman kepada mereka bahawa Islam mengangkat martabat kaum wanita dan hanya dengan syariat Islam sahaja kedudukan kaum wanita benar-benar dimartabatkan (Md. Mahmudul, 2013).

NGO Wanita Islam dan Media Baru

Media baru adalah merujuk kepada platform internet dan blog (Norazleen *et. al.*, 2011). Melalui platform internet lahirnya media sosial seperti facebook, Instagram, twitter dan lain-lain. Media baru ini telah dianggap sebagai kuasa besar kerana kekuatannya dalam menyampaikan mesej mezerentasu sempadan masa dan tempat dengan kapasiti yang besar dan pantas (Fadzli *et. al.*, 2015). Oleh sebab itu, tidak hairanlah media baru dimanipulasikan sebagai medium dakwah dan propaganda oleh pelbagai pihak (Fadzli *et. al.*, 2015).

Merujuk kepada penggunaan media baru oleh NGO-NGO wanita Islam, ternyata penggunaannya tidak diberi perhatian serius oleh NGO-NGO wanita Islam. Berdasarkan penelitian yang telah dilakukan terhadap lebih daripada 30 NGO wanita Islam, kebanyakan daripadanya mempunyai laman web dan media sosial rasmi tetapi tidak dikemaskini dalam tempoh yang lama, bahkan sebahagian daripadanya tidak mempunyai laman web dan media sosial rasmi langsung. Hanya beberapa NGO wanita sahaja yang menguruskan laman web dan media sosial mereka dengan baik seperti 13 NGO wanita Islam yang menjadi sampel kajian ini.

Hal ini berbeza dengan NGO-NGO wanita mendokong ideologi feminisme Barat dan Islam liberal. Walaupun mereka adalah kelompok terpencil, namun platform media baru digunakan

oleh mereka semaksima mungkin bagi menyebarkan ideologi mereka dan mempengaruhi masyarakat serta kerajaan. Justeru, suara-suara lebih dominan dan mendapat perhatian berbanding NGO-NGO wanita Islam.

Oleh yang demikian, penggunaan media baru ini mesti diberi perhatian serius oleh NGO-NGO wanita Islam bagi memastikan keberadaan dan sumbangan mereka diketahui dan mendapat perhatian masyarakat dan kerajaan. Selain itu, media baru juga boleh dijadikan platform kepada NGO-NGO wanita Islam untuk mengekang pengaruh NGO-NGO wanita mendokong ideologi feminisme Barat dan Islam liberal.

NGO Wanita Islam dan Permuafakatan Nasional

Permuafakatan antara NGO-NGO wanita Islam amat penting bagi mewujudkan impak yang lebih besar kepada agenda kewanitaan Islam di Malaysia. Tidak dinafikan inisiatif mewujudkan kolaborasi antara NGO-NGO wanita Islam telah digerakkan oleh pihak kerajaan dan pihak bukan kerajaan seperti Majlis Perundingan Wanita Rahmah (dahulunya Majlis Perundingan Wanita Islam Malaysia) dan Gabungan NGO-NGO Wanita Islam. Namun, sehingga kini, impaknya masih suam-suam kuku sahaja lantaran tidak mempunyai hala tuju yang jelas.

Oleh yang demikian, bagi memastikan permuafakatan NGO-NGO wanita Islam dapat berfungsi dengan baik, permuafakatan yang diwujudkan mestilah mempunyai visi dan misi yang jelas dengan meletakkan Islam sebagai asasnya. Selain itu, kerjasama yang padu antara setiap NGO-NGO wanita Islam juga perlu bagi menyokong dan mendokong permuafakatan tersebut.

NGO Wanita Islam dan Latihan serta Bimbingan

Latihan dan bimbingan memainkan peranan penting bagi sesebuah organisasi. Hal ini membolehkan organisasi dapat diuruskan

dengan baik dan mencapai matlamatnya. Melihat kepada situasi semasa NGO-NGO wanita Islam, terdapat beberapa kelemahan yang perlu diperbaiki melalui latihan dan bimbingan. Selaku institusi yang berperanan terhadap hel ehwal agama, maka Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM) bertanggungjawab untuk menyediakan latihan dan bimbingan tersebut. Antaranya pengurusan organisasi, pengurusan program, pengurusan media baru serta melahirkan pemimpin dan aktivis pelapis.

NGO Wanita Islam dan Kewangan

Sumber kewangan merupakan elemen penting yang menggerakkan NGO. Tanpa sokongan kewangan akan membantutkan perancangan dan pergerakan sesebuah NGO. Oleh yang demikian, dana khas perlu disediakan oleh pihak kerajaan kepada NGO-NGO wanita Islam bagi menjamin kelancaran operasi NGO-NGO wanita Islam di Malaysia.

KESIMPULAN

Keberadaan NGO wanita Islam di Malaysia sejak zaman prapenjjajaan Jepun sehingga kini telah memberikan pengaruh yang besar kepada pemerksaan wanita di Malaysia. Banyak isu-isu kewanitaan telah diketengahkan oleh NGO wanita Islam dalam rangka meningkatkan martabat golongan wanita seperti pemerksaan wanita, hak-hak wanita, kebajikan wanita, kepimpinan wanita, keagamaan wanita dan pendidikan wanita. Selain itu, keberadaan NGO wanita Islam juga turut mendatangkan manfaat kepada golongan-golongan selain wanita termasuk mereka yang bukan beragama Islam.

Dalam pada itu, terdapat beberapa aspek perlu diberi perhatian oleh NGO wanita Islam dan juga pihak Jabatan Kemajuan Islam Malaysia bagi memperkasakan lagi peranan NGO wanita

Islam iaitu menjuarai isu-isu gender, penguasaan media baru, keperluan kepada latihan dan bimbingan, mewujudkan permaufakatan nasional dan sokongan kewangan. Pemeraksanaan NGO wanita Islam penting bagi memastikan kesinambungan gerakan wanita Islam yang memartabatkan syariat Islam di Malaysia.

RUJUKAN

- Abdul Karim Zaidan. 2002. *Islam dan Dakwah*. Kuala Lumpur: Pustaka Salam.
- Azyyati Mohd Nazim *et. al.*. 2013. Peranan NGO Islam dalam Merealisasikan Pendekatan Islam Hadhari di Malaysia. *Jurnal Hadhari* 6 (1), 1-12.
- Baterah & Che Zarrina Sa'ari. 2006. *Islam dan Emansipasi Wanita*. Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya.
- Boo Su-Lyn. 2015. "Quran Doesn't Specify Women's Hair as 'aurat', Muslim NGO Insists as Conservative Islam Digs in".
<https://www.malaymail.com/news/malaysia/2015/06/22/quran-doesnt-specify-womens-hair-as-aurat-muslim-ngo-insists-as-conservative/919835>
- Fadzli Adam *et. al.*. Cabaran Media Baru Sebagai Medium Pembelajaran Agam dan Penyelesaiannya dari Perspektif Islam. *Jurnal Islam dan Masyarakat Kontemporari* 9, 12-23.
- Joyce M. Hawkins. 2017. *Kamus Dwibahasa Oxford Fajar: English-Bahasa Malaysia/Bahasa Malaysia-English* (edisi ke-6). Oxford: Oxford University Press.
- Makmor Tumin & Robi Nurhadi. 2007. "Sejarah dan Perkembangan Badan Bukan Kerajaan (NGO) di Malaysia". *Sejarah: Journal of the Department of History* 15(15), 161-176
- Makmor Tumin. 2006. *Wanita di Malaysia: Perjuangan Menuntut Hak*. Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya.
- Mazlan Che Soh & Makmor Tumin. 2017. "Sejarah dan Perkembangan Badan Bukan Kerajaan (NGO) Kesihatan di Malaysia Sehingga Tahun 2015". *Sejarah: Journal of the Department of History* 26 (2), 49-70.
- Md. Mahmudul Hasan. 2013. Islam's Ecounter with Women's Rights and Feminism: The Need for Greater Engagement of Muslim Women. *International Journal of Islamic Thought* 2, 81-94.
- Mohd Fairuz Jamaluddin. 2015. Persepsi Masyarakat Islam di Malaysia Terhadap Isu-Isu Gender: Satu Tinjauan di Lembah Klang. Prosiding.

2nd International Conference on Arabic Studies and Islamic Civilization. Kuala Lumpur.

Muhammad Ariffin Ismail. 2017. "Gerakan Feminisme, Persamaan Gender dan Pemahaman Agama".

<https://muftiwp.gov.my/ms/sumber/media/penerbitan/suara-pemikir/2155-gerakan-feminisme-persamaan-gender-dan-pemahaman-agama-bahagian-1?highlight=WYJmZW1pbmlzbWUiXQ==>

Muhammad Nur Manuty. 2007. *Fenomena Pemikiran Islam Liberal dan Implikasinya kepada Kedudukan Islam dan Penganutnya di Malaysia: Beberapa Refleksi*. Putrajaya: Jabatan Kemajuan Islam Malaysia.

Nik Safiah Karim. 1990. *Wanita Malaysia: Harapan dan Cabaran*. Kuala Lumpur: K Publishing & Distributors Sdn. Bhd.

Norazleen Mohd Nor *et. al.*. 2011. Media Baru dan Demokrasi di Malaysia: Ke Arah Perpaduan Nasional. Prosiding. Persidangan Kebangsaan Perpaduan Nasional. Kuala Lumpur.

Norshiela Md. Said & Farahwahida Mohd. Yusof. 2009. *Peranan NGO Islam Terhadap Perlaksanaan Islah dan Dakwah dalam Kalangan Masyarakat*. Johor Bahru: Universiti Teknologi Malaysia.

Osman Hamzah *et. al.*. 1968. *Kamus Za'ba*. Kuala Lumpur: Pustaka Antara Books.

Parti Sosialis Malaysia. 2019. "Seruan Hari Wanita: Hentikan Keganasan, Hormati Perempuan".

<https://sosialis.net/2019/03/09/seruan-hari-wanita-hentikan-keganasan-hormati-perempuan/>

Willems, P. 2002. What is a Non-Governmental Organisation? Paperwork. Research Project on Civil Society Networks in Global Governance. London: City University.

Media Rasmi NGO-NGO Wanita Islam

Laman Web: <https://pertiwi.org.my/>

Facebook: PERTIWI Soup Kitchen

Laman Web: <https://perkiwisa.org/>

Facebook: Pertubuhan Kebajikan Ihsan Wanita Islam

Facebook: Persatuan Wanita Islam Prihatin

Facebook: Myhawa Malaysia

Laman Web: <https://www.nisamalaysia.org/>

Facebook: Nisa' Malaysia

Laman Web: <https://www.perkim.net.my/latar-belakang-wanita/>

Facebook: Wanita PERKIM Kebangsaan

Laman Web: <http://www.abim.org.my/>

Facebook: HELWA ABIM Malaysia

Laman Web: <http://wanita.ikram.org.my/>

Facebook: Wanita IKRAM Malaysia

Laman Web: <http://www.haluan.org.my/v3/index.php/bersama-haluanita/>

Facebook: Haluanita

Laman Web: wanitaisma.net

Facebook: Wanita ISMA

Laman Web: <http://imwumalaysia.org/v1/index.php>

Facebook: IMWU Malaysia

Laman Web: <https://www.salimahmalaysia.org/>

Facebook: Salimah: Persatuan Persaudaraan Muslimah Malaysia

Laman Web: <http://wafiq.my/>

Facebook: WAFIQ

Pemberdayaan Jaringan Strategik Ummah: Melakar Kecemerlangan Masa Hadapan